

Miljöenheten/ Samhällsbyggnadskontoret

Regeringskansliet
Landsbygds- och
infrastrukturdepartementet
(LI2025/01164)

Remissvar över betänkandet SOU 2025:64 En översyn av kontrollorganisation och finansieringen av kontroll i livsmedelskedjan för att förenkla för företag (LI2025/01164)

Sammanfattning

Bygg- och miljönämnden i Östhammars Kommun har invändningar mot förslaget att införa en kontrollorganisation på det sätt som föreslås i betänkandet.

1. Rörigt och svårhanterligt för livsmedelsföretagarna med flera stora förändringar på kort tid.
2. Risk att den lokala kännedomen och samordningen med övriga funktioner försämras.
3. Risk att kontrollen blir dyrare för företagen
4. Beakta hellre möjligheten att öka samordningen av livsmedelskontrollen

Rörigt och svårhanterligt för livsmedelsföretagarna med flera stora förändringar på kort tid

Livsmedelskontrollen har nyligen genomgått stora förändringar i och med det nya riskklassningssystem som togs i bruk under 2024 samt införandet av efterhandsdebitering för utförd kontroll. Det behöver beaktas inför ytterligare en, större förändring, likt den som föreslås i föreliggande utredning. Östhammars kommun anser att det riskerar att bli rörigt och svårhanterligt för livsmedelsföretagarna med flera stora förändringar på så kort tid, och förespråkar att övergången till en mer centraliserad livsmedelskontroll bör ske mer succesivt.

Risk att den lokala kännedomen och samordningen med övriga funktioner försämras

För de företag som får livsmedelskontroll är inspektörernas lokala kännedom viktig. Den riskerar att minska med en mer centralt styrd kontrollorganisation. Rådgivning är något som utredningen trycker på att livsmedelsföretagarna önskar mera av. Visst finns det möjlighet till förbättringar, exempelvis av branschspecifik vägledning, men vi befarar att den anpassade rådgivningen, som grundar sig i god kännedom om den enskilda verksamheten istället kan bli sämre när livsmedelskontrollen centraliseras. Ofta samordnar sig den nuvarande kommunala livsmedelskontrollen med övriga funktioner som bygglov, markupplåtelse, hälsoskydd, serveringstillstånd m.m. i rådgivningen av nya verksamheter som ska starta upp. Det riskerar att bli svårare om livsmedelskontrollen är i annan regi.

Risk att kontrollen blir dyrare för företagen

Kostnaderna har också lyfts som en osäker punkt i utredningen, vilket riskerar att drabba företagen negativt då kostnaderna förväntas öka med en mer centraliserad kontrollorganisation. Livsmedelsföretagen i Östhammars kommun, särskilt de mindre, är känsliga för ökade kostnader för kontrollen. Här vill Östhammars kommun tillägga att en följd av centralisering av

kontrollen skulle kunna påverka effektiviteten gällande utförd kontroll, speciellt i landsbygdskommuner. Lokal kännedom och en relativ närhet till kontrollobjekten gör att kontrollen kan planeras på ett sådant sätt att flera kontrollobjekt kan få kontroll när inspektörerna åker till objekt som ligger mer otillgängligt till. Med längre reseavstånd till objekten riskerar kostnaderna att öka då kontrollen inte kan bedrivas lika effektivt. I Östhammars kommun har vi exempelvis kontrollobjekt som ligger ute på öar i skärgården och många objekt som ligger utanför de större orterna. Dessa ökade kostnader drabbar då företagen.

Beakta hellre möjligheten att öka samordningen av livsmedelskontrollen

Östhammars kommun kan se många fördelar med en mer centraliserat styrd kontroll framöver, däribland ökad samsyn i landet och en mer likvärdig kontroll för företagare. Centralt framtagna rutiner och ett gemensamt ärendehanteringssystem skulle också bidra till detta och sannolikt underlätta arbetet både för inspektörer och företag. Östhammars kommun bedömer att en mer likvärdig kontroll för företagare kan uppnås även med ett kommunalt tillsynsansvar, eventuellt med en utökad tillsynsvägledning och samordning från Livsmedelsverket. Mot bakgrund av ovanstående synpunkter önskar Östhammars kommun föreslå att man tittar närmare på den kontrollorganisation som Finland har och inför de föreslagna förändringarna mer succesivt. Östhammars kommun kan se fördelar med att, likt Finland, införa tvingande samverkan för kommuner som har mindre än ett visst antal årsarbetskrafter avsedda för livsmedelskontroll och därmed minska ner på antalet kontrollmyndigheter. Livsmedelsverket har i tidigare utredningar föreslagit att det bör finnas minst 3 årsarbetskrafter som arbetar med livsmedelskontroll för att säkerställa kompetens och bedriva en likvärdig och effektiv kontroll. På detta sätt kan vi också behålla den lokala förankringen som är av vikt för företagen då kommuner som är närliggande kan samarbeta med varandra.